

Wyrok z dnia 6 grudnia 2000 r.

II UKN 114/00

Nie można prawa do zasiłku chorobowego w określonej wysokości rozpatrywać, z pominięciem uprzedniego, prawomocnego ustalenia, że nieważna jest umowa o pracę wyznaczająca wysokość wynagrodzenia, będącego podstawą wyliczenia zasiłku chorobowego.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2000 r. sprawy z wniosku Bartłomieja B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o wysokość zasiłku chorobowego, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 8 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 30 lipca 1996 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. stwierdził, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego należnego wnioskodawcy Bartłomiejowi B. za okres od 4 do 10 października 1993 r., od 29 października do 14 listopada 1993 r., od 22 listopada do 31 grudnia 1993 r., od 20 do 30 stycznia, od 22 lutego do 20 sierpnia i od 22 listopada do 21 grudnia 1994 r. stanowi kwota 3.300 zł - wynagrodzenie za miesiąc wrzesień 1993 r., bowiem w lipcu i sierpniu tego roku wnioskodawca przepracował mniej niż połowę obowiązującego czasu pracy.

Na skutek odwołania wnioskodawcy od tej decyzji, w którym wnosił on, by kwota podstawy zasiłku zmieniała się wraz ze zmianą najniższego wynagrodzenia, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, zmienił w części zaskarżoną decyzję, przyjmując, że w okresach od 4 października do 31 grudnia 1993 r. podstawę wymiaru zasiłku stanowi kwota 3.400 zł, od 22 do 31 stycznia 1994 r. kwota 3.600 zł., od 22 lutego do 31 marca 1994 r. 3.400 zł., od 1 kwietnia do 30

czerwca 1994 r. 3.700 zł i od 1 lipca do 21 grudnia 1994 r. kwota 4.050 zł. W pozostałej części odwołanie wnioskodawcy zostało oddalone. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca w okresie objętym decyzją pełnił funkcję prezesa zarządu Biura Oprogramowania Systemów Informatyzacji Przedsiębiorstw – Spółki z o.o. na podstawie umowy o pracę, z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości dziesięciokrotnego aktualnego najniższego wynagrodzenia krajowego oraz premią uznaniową w wysokości 100%, o ile Spółka wykazuje zysk w stosunku rocznym (tak w roku 1993, jak i w 1994 spółka zysk osiągnęła). Przy takich ustaleniach, Sąd uznał zasadność odwołania, na podstawie § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz.U. Nr 33, poz. 157 ze zm.), wydanego z upoważnienia ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.), tylko jednak w części dotyczącej wynagrodzenia zasadniczego. Brak uzasadnienia do uwzględnienia w wysokości podstawy zasiłku nadto premii, skoro wnioskodawca pobrał ją tylko we wrześniu 1993 r. w kwocie 1650 zł.

W związku z apelacjami obu stron, Sąd Apelacyjny w Poznaniu, w uwzględnieniu apelacji pozwanego organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy, oddalając jego apelację. Sąd Apelacyjny powołał się na prawomocny wyrok Sądu Wojewódzkiego z dnia 7 maja 1996 r. [...], którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego, stwierdzającej, że nie podlegał on pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zawartej umowy o pracę z dnia 1 lutego 1993 r. Okoliczność, że decyzja dotyczyła okresu nieobjętego niniejszym postępowaniem jest bez znaczenia, gdyż decyzja ta miała charakter jedynie deklaratoryjny. Fakt opłacania składek przez wnioskodawcę i przyjmowanie ich przez organ rentowy nie rodzi uprawnień skoro wnioskodawca nie podlegał pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu, w świetle powołanego wyroku Sądu Wojewódzkiego (zauważyć należy, że Sąd Apelacyjny oddalił rewizję wnioskodawcy od tego wyroku - wyrok z dnia 1 października 1996 r., a Sąd Najwyższy jego kasację od tego wyroku - wyrok z dnia 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96). Wnioskodawca jako prowadzący działalność gospodarczą, uprawniony jest do zasiłku chorobowego określonego w art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.). Z karty zasiłkowej wynika, że składki uiszczane były od kwoty

1500 zł., od stycznia 1993 r. i do 30 września tego roku nie przekroczyły kwoty 3.300 zł, co zostało uwzględnione w zaskarżonej decyzji.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy – „art. 378 pkt 1 KPC” przez rozpatrzenie sprawy poza granicami apelacji (organ rentowy nie kwestionował pracowniczego ubezpieczenia społecznego skarżącego), bliżej nieokreślonego przepisu postępowania przez powołanie bez uzasadnienia poprzednich rozstrzygnięć w sprawie, gdy tymczasem dotyczyła ona wyłącznie okresu od dnia 1 września 1995 r., nie działa więc wstecz i nie może w związku z tym dotyczyć okresu od 1 lutego 1993 r. do 30 września 1995 r. oraz art. 321 § 1 KPC, a także naruszenie prawa materialnego - § 5 ust. 1 pkt 1 i § 8 ust. 1 rozporządzenia z dnia 6 czerwca 1983 r. przez ich niezastosowanie i błędną wykładnię”, wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, względnie jego zmianę i zasądzenie dochodzonej kwoty wraz z odsetkami. Według skarżącego, Sąd Apelacyjny nietrafnie uznał, że wyrok Sądu Najwyższego w innej sprawie (obejmującej inny okres) znajduje zastosowanie w tej sprawie, co spowodowało nie odniesienie się do wysokości wypłaconego zasiłku i nie orzeczenie co do istoty sprawy. „Należy zważyć, że dopiero w decyzji z dnia 26 września 1995 r. Oddział ZUS w P. orzekł, że wnioskodawca nie podlega od dnia 1 września 1995 r. ubezpieczeniu społecznemu, natomiast prawomocna decyzja z dnia 30 lipca 1996 r. stanowi, że wnioskodawca podlega ubezpieczeniu społecznemu i ustala (...) podstawę wymiaru zasiłku chorobowego za okresy będące przedmiotem roszczenia.”

Sąd Najwyższy rozważył co następuje:

Kasacja nie ma uzasadnionych podstaw. Wbrew jej twierdzeniom, nie doszło do naruszenia przez Sąd art. 378 § (a nie punktu) 1 KPC . Przepis ten stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach wniosków apelacji, te zaś w tej sprawie zmierzały do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie odwołania. Uwzględnienie tego żądania nie może być traktowane jako przekroczenie wniosków apelacji, niezależnie od przyczyn, które spowodowały takie orzeczenie. Trafnie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na okoliczność pominiętą przez Sąd Okręgowy, że umowa o pracę(z dnia 1 lutego 1993 r.), z której wnioskodawca również i w tym postępowaniu wywodzi swoje roszczenie, została uznana za nieważną. Fakt, że nastąpiło to w

postępowaniu dotyczącym objęcia obowiązkiem pracowniczego ubezpieczenia społecznego, nie ma znaczenia, nie zmienia bowiem okoliczności, że umowa ta jest nieważna i jako taka nie może być źródłem żądania w tej sprawie. Nie oznacza to, że Sąd orzekł – z naruszeniem art. 321 § 1 KPC – co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. Nie można rozpatrywać prawa do określonej wysokości zasiłku chorobowego, z pominięciem uprzedniego prawomocnego ustalenia, że umowa o pracę wyznaczająca – między innymi - wysokość wynagrodzenia, będącego przecież podstawą wyliczenia wysokości świadczenia z ubezpieczenia społecznego, jako nieważna, nie rodzi skutków prawnych. Uwzględnienie tej okoliczności nie może być uważane za wyrokowanie co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem. Stwierdzenie, że – wbrew zarzutom kasacji – nie doszło do naruszenia wskazanych w niej przepisów postępowania, oznacza, że nie ma uzasadnienia zarzut naruszenia prawa materialnego. Niezastosowanie przepisów § 5 ust. 1 pkt 1 i § 8 ust. 1 rozporządzenia z dnia 5 czerwca 1983 r., po trafnym ustaleniu, nieważności umowy o pracę z dnia 1 lutego 1993 r., uprzednio prawomocnie orzeczonej, nie może być skutecznie zakwestionowane.

Z tych więc wszystkich względów, na podstawie art. 393¹² KPC, orzeczono jak w sentencji.

=====